

Magyar nyelv és irodalom

- A magyar nyelv és irodalom tantárgy legalapvetőbb célja az anyanyelvi kommunikációhoz szükséges képességek kialakítása, illetve fejlesztése, valamint az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása.
- A magyar nyelv a tanulás célja és az ismeretszerzés eszköze is.
- Célja és feladata a szókincsfejlesztés és -gazdagítás, a növekvő igényű helyes nyelvhasználat erősítése, a nyelvi hátrányok csökkentése, a jövő tanulóinak szükséges és a felnőtt életben, az élethosszig tartó tanulás során használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése.
- Az irodalmi nevelés feladata az olvasás megszerettetése, az olvasási kedv felkeltése és megerősítése.
- A tantárgy feladatai közé tartozik a vizuális észlelés és differenciálás, auditív észlelés és differenciálás, fonematikus észlelés, érzékelés, figyelem, gondolkodás, emlékezőképesség, analízis-szintetizáló képesség, ritmus, mozgás, finommotorika és a szem-kéz koordináció fejlesztése.
- A kommunikációs képességek fejlesztése, különféle élethelyzetekben az aktív és passzív szókincs-gazdagítás, a kommunikációs helyzetnek megfelelő kulturált nyelvi magatartás, viselkedés gyakorlása, továbbá a tanult nyelvi fordulatok alkalmazása tanulási helyzetben és a spontán beszédben is.
- Az anyanyelv felépítési rendszerének megismertetése, elsajátítása. Nyelvhelyességi és helyesírási szabályok alkalmazása.
- Az írás eszközszintű használata, a helyesírási készség fejlesztése, továbbá a rendezett íráskép kialakítása az egyéni adottságok figyelembe vételével valósul meg.

Évfolyamok	5.	6.	7.	8.
Heti óraszám	4+2	4+2	4+2	4+2
Éves óraszám	216	216	216	216

5–6. évfolyam

- Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a beszédcentrikusságot kell előtérbe helyezni. A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése az egyén képességének és beszédállapotának figyelembe vételével történik, a nyelv funkcióinak megfelelően.

Témakör	1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása
----------------	--

A témakör nevelési-fejlesztési céljai	• A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése. • Egyéni képességhez igazodóan: a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása, aktív és passzív szókincs fejlesztése, a tanult elemek beépítése a társas kapcsolatokba. • A reproduktív beszéd képességének fejlesztése. • <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg. Vizuális és akusztikus figyelem. Emlékezet.
---	--

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Beszédtechnika: a) a helyes beszédleégzés b) megfelelő beszédhang, hanglejtés c) pontos artikuláció d) ritmus, tempó e) időtartam f) hangsúly, hangerő g) szünet h) a kommunikáció céljának megfelelő beszéd. Metakommunikáció: – mimika, – testtartás, – távolságtartás – tekintet. Beszéd(meg)értés: a) szavak b) mondatok c) szöveg szintjén. Beszédképesség. Kommunikációs helyzet: – kapcsolatfelvétel, – kapcsolattartás, – vélemény- és szándéknyilvánítás, – vita, – kérdés, – kérdés.	• A beszélő szándékának megértése. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése. • Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása. • Memoriterek tanulása. • Analízis-szintetizálás, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások. • Vers- és prózamondás.
Fogalmak	Artikuláció, beszédértés, beszédleégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.

Témakör	2. Olvasás és az írott szöveg megértése	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	• A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése. • Tények, adatok, információk felismerésében az önállóság növelése. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása, erősítése. • A könyvekből történő tanulás megalapozása. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés az olvasott szöveg értelmezése során. Figyelem. Auditív észlelés: szövegemlékezet. Emlékezet: olvasottak felidézése. Motiváció fenntartása, fejlesztése az olvasott szövegek megfelelő megválasztásával. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.	
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek	
Szövegelemzés, szövegértő (néma) olvasás. Kreatív szövegalkotás. Tanulást segítő eljárások. Szövegfeldolgozás. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.	• Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással, a szövegből – adott szempontok alapján – adatok kiemelése. • Törekvés önálló olvasásra, szövegfeldolgozásra. • Aktív és passzív szókincs gyarapítása. • Különböző szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek hangos olvasása. • Az olvasott szöveg adott szempontok szerinti tagolása, lényegkiemelés, tömörítés, adatkeresés. Felolvasás, az olvasottak ismertetése. • Ismeretszerzés a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése. • Érdeklődésének megfelelő könyv választása. • Adatkeresés, adatgyűjtés. Szépirodalmi részletek, művek szövegű megtanulása.	
Fogalmak	Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.	

Témakör	3. Írás, szövegalkotás	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	• Írásbeli kifejezőképesség megerősítése, az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete. • Az írás eszközjellegű használatának kialakítása. • Önellenzés fejlesztése. A helyesírás fejlesztése: másolással, látó-halló tollbamondással, emlékezetből írással. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Finommotorika fejlesztése írásmozgással. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképek rendezése. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinés használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás. Hallási figyelem fejlesztése: diktálás utáni írás.	
Fejlesztési ismeretek		Fejlesztési tevékenységek
Reproduktív írás Félig produktív írás A szöveg nyelvi jellegzetességei Szövegalkotás, szöveg-átalakítás Leíró és elbeszélő jellegű szövegek (fogalmazás). Elbeszélés jellegű szöveg tagolódása: – bevezetés – tárgyalás – befejezés. Cím szerepe. Hír (hirdetés). Leírás irodalmi és ismeretterjesztő szövegekben. Jellemzés tipikus jegyei. Jellemzés szerkezete. Meghívó, e-mail, sms, csetelés, blog.		• Néhány mondatos szöveg önálló alkotása. • Emlékezetből való írás. • Hibátlan (betűkihagyás és betűcsere nélküli) másolás, szavak, mondatok, néhány mondatnyi szöveg látó-halló tollbamondás és emlékezet alapján történő írása. • Feladatlapok, táblázatok kitöltése, postai űrlapok kitöltése; vázlatkészítés tanulása. • Hangutánzó, hangulatfestő szavak, szólások, közmondások, idézetek beépítése a mondatokba, a szövegbe, stílushatásuk megfigyelése. • Mondatok bővítése, változatos mondatfajták beépítése a szövegbe, a mondat szórendjének, a szöveg mondatrendjének vizsgálata, a lehetséges változatok számbavétele. • A tanult nyelvtani szabályok alkalmazásával írásbeli szöveg alkotása. • Elbeszélő jellegű szöveg jellemző jegyeinek felismerése, gyűjtése. • Szöveg átalakítása: – bővítéssel: díszítő jelzők használata, – szűkítéssel: lényegkiemelés, tömörítés.

	• Címalkotás • Meghívó, hír, hirdetés gyűjtése, megfigyelése, készítése. • Leírás készítése, átalakítása bővítéssel, szűkítéssel. • Olvasottakról vázlat készítése.
Fogalmak	Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, jellemzés.

Témakör	4. Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	A tanult nyelvtani, nyelvhelyességi ismeretek alkalmazásának fejlesztése. Szóbeli és írásbeli nyelvhasználat legalapvetőbb elveinek, normáinak elsajátíttatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Akusztikus figyelem: helyesírási szabályok. Szerialitás: betűrend.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
BETŰK: Magánhangzók, mássalhangzók. Szótőhöz kapcsolódó toldalékok hangrendjének, illeszkedésének szabálya. A mássalhangzók egymásra hatása a beszédben, írásban (hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kiesés). SZÓELEMEK, SZAVAK: Szófajok: – főnév – melléknév – számnév – névmás – ige. Jelző szerepe a szövegben. SZÓSZERKEZETEK: – alárendelő szó szerkezet – mellérendelő szó szerkezet. MONDATOK Mondatok átalakítása: – tömondat alkotása – bővített mondat. Mondatalkotás. Szófajok, szavak mondatbeli funkciója.	• Betűrend készítése. • Elválasztás szabályainak alkalmazása. • Szavak csoportosítása szófajuk, jelentéstartalmuk alapján. • Szavak átalakítása: – képzéssel – jelezéssel – ragozással. • Szó szerkezet alkotása, átalakítása. • Mondat tagolása, tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása. • Helyes szórend meghatározása. • Helyes hangsúly gyakorlása. • Számbeli egyeztetés gyakorlása, ellenőrzése, javítása. • Szövegalkotás megadott szempontok alapján. • Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.

SZÖVEG Szövegalkotás.	
Fogalmak	Beszédhang, magánhangzó, mássalhangzó, szóelem, hangalak és jelentés, szókincs, szófaj, helyesírási szabály.

Témakör	5. Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az irodalmi ismeretek fejlesztése, az olvasás készséggé alakítása, fejlesztése. A tanulók nyelvi kultúráltságának növelése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek elsajátításával a hosszú távú emlékezet fejlesztése. Auditív figyelem, észlelés: hallott irodalmi szövegekből való tartalommondás, érzelmek, mondanivaló megfigyelése. Szókincsbővítés.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
MŰNEMEK: LÍRA, EPIKA, DRÁMA MŰNEM: LÍRA, MŰFAJ: DAL Feldolgozásra ajánlott művek: Petőfi Sándor: – Füstbe ment terv – Reszket a bokor mert... MŰNEMEK: EPIKA MŰFAJ: MESE, MŰMESE Feldolgozásra ajánlott művek: Az égig érő fa (magyar népmese) Tündérszép Ilona és Árgyélus (magyar népmese) Attila földje (magyar népmese) Válogatás a magyar népmeseegyűjteményből. NÉPBALLADA Feldolgozásra ajánlott művek: <i>Kőműves Kelemen;</i> LEGENDA: Feldolgozásra ajánlott mű: Arany János: Rege a csodaszarvasról. MONDA: Feldolgozásra ajánlott művek:	• Az irodalmi művek elemzése, értelmezése. • Irodalmi művek műfaji jellemzőinek felismerése. • Az egyes műnemek jellemző jegyeinek felismerése. • Az irodalmi kifejezésformák, a költői eszközök, az irodalmi szövegek szerkezetének megismerése. • A vers tartalma alapján a költői szándék, a vers hangulatának megfogalmazása. Összecsendő sorok jelölése. A versben az ismétlődő sorok, kifejezések felismerése. • A vers ritmusának különböző módon történő bemutatása, jelzése. • Vers képszerűségének felismerése, egy-egy kép szóbeli „leírása”, illusztrálása. • A költői jelzők és költői képek felismerése. • Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása.

Lehel kürtje Mátyás-mondák BIBLIAI TÖRTÉNETEK: Feldolgozásra ajánlott történetek: A világ teremtése Az édenkerti történet Noé és a bárka Jézus születése, A betlehemi királyok ELBESZÉLŐ KÖLTEMÉNY: Fazekas Mihály: Lúdas Matyi Petőfi Sándor: <i>János vitéz</i> ELBESZÉLÉS: Feldolgozásra ajánlott művek: Jókai Mór: <i>A nagyenyedi két fűzfa</i> REGÉNY: Feldolgozásra ajánlott művek: Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk. Gárdonyi Géza: Egri csillagok DRÁMA: A helyi lehetőségek függvényében egy színpadi mű megtekintése.	Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. Egy-egy szöveg(-részlet) bemutatása (szerepjáték, szituációs játék, felolvasás).
Fogalmak	Líra, epika, dráma, dal, népdal, ballada, népballada, mese, népmese, legenda, monda, vers, próza, elbeszélés, elbeszélő költemény, regény, rím, memoriter.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	- A tanuló társalgásban részt tud venni. - Képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni. - Az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználja. - Lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására képes (esetleg tanári kérdések alapján). - Olvasható, áttekinthető írásművek készítésére képes, megadott szempontok alapján. Tudja az írást kommunikációs célokra használni. - Szavakat átalakít, csoportosít, szóösszetételeket alkot, használ saját gondolatainak kifejezése érdekében. - A tanult szöszerkezeteket felismeri, gyűjti, csoportosítja. - Képes hiányos és bővített mondatot alkotni, átalakítani a közlés szándékához igazítva.
--	--

	• A kijelölt memoriterek szöveghűen, megfelelő hangsúllyal elmondja. • Tanult irodalmi művek tartalmát ismeri, a szereplőket, helyszínt azonosítja.
--	--

7–8. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja a jövőbeni tanulmányokhoz szükséges és a felnőtt életben használható olvasni és írni tudás (szövegértés és szövegalkotás) gondozása és továbbfejlesztése, a kultúrához hozzásegítő, valamint a nemzeti hovatartozás érzését növelő anyanyelvi képességeknek, készségeknek a továbbfejlesztése, valamint a beszédkultúra, az önkifejezést segítő kommunikáció fejlesztése.

Témakör	Beszéd-készség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Improvizációs képesség fejlesztése. Memoriterekkel az emlékezet fejlesztése. A mondatfonetikai eszközök használatának fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Kommunikációs készség. Vizuális és auditív emlékezet.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
	Vers- és prózamondás. Tartalmi szempontú szövegelemzés. Mondatfonetikai eszközök.	• Az alkalomnak, a helyzetnek megfelelő szöveg alkotása, azok értékelése, értelmezése a hallgató szempontjából is. • Memoriterek tanulása. • Vers- és prózamondó gyakorlatok az irodalmi alkotások segítségével. • Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. • Irodalmi művek önálló és csoportos dramatizálása.
Fogalmak	Szövegelemzés, beleélő képesség, dramatizálás, helyzetgyakorlat, improvizáció.	

Témakör	Olvasás és az írott szöveg megértése	
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az olvasástechnika folyamatos fejlesztése mellett a szövegértés, a szóbeli kifejező- és szövegalkotó képesség fejlesztése; esztétikai élményt nyújtó olvasás. Önálló tanulás fejlesztése. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Szókincs-bővítés. Figyelem. Akusztikus és vizuális észlelés: irodalmi művek hallgatása, olvasása. Gondolkodás: olvasottak elemzése. Összefüggések felismerése.	
	Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek

Hangos és néma olvasás, szövegelemzés. Hangulati szempontú szövegelemzés. Különböző jellegű, műfajú szövegek, pl. levél, napló, útirajz, ismeretterjesztő szöveg, klasszikus ifjúsági művek.	• A közlés tartalmához és a közlő szándékához igazodó mondatfonetikai eszközök alkalmazása. • A felolvasás szabályainak ismeretében kifejező, értelmező hangos olvasás. • Aktív és passzív szókincs gyarapítása. • Versek, prózai részletek szöveghű felidézése. • Vázlatírás, lényegkiemelés, összefoglalás, tanári irányítással jegyzetkészítés.
Fogalmak	Szövegelemzés, közlés, szövegalkotás, illusztráció, lényegkiemelés, vázlat, jegyzet.

Témakör	Írás, szövegalkotás
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az írás technikája, valamint a helyesírás folyamatos fejlesztése mellett az írásbeli kifejezőképesség fejlesztése. Törekvés erősítése az írásbeli munkák rendezettségére, pontosságára. Az egyéni fogalmazási stílus kialakításának, a választékos kifejezési formák használatának támogatása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Vizuális észlelés: íráskép. Vizuális emlékezet: helyesírási szabályok alkalmazása.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
Helyesírás: magánhangzók illeszkedése, hasonulás, összeolvadás, rövidülés, kivetés, összetett szavak, írásmódosulás, elválasztás, rövidítések kétféle írása, írásjelek használata stb. A mindennapi élet magán- és társas műfajai: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél.	• Az írásbeli szövegalkotás változatos kifejezésformáinak (rokon értelmű és hangulatfestő szavak, idézetek) használata. • Változatos témájú és műfajú szövegek alkotása, a szövegek megadott szempontok alapján történő átalakítása. • Saját és mások munkájának ellenőrzése, javítása, helyesírási segédkönyvek használata. • Rendezett, pontos írásbeli munkák készítése. • Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása helyesírást fejlesztő gyakorlatok során. • A szövegszerkezet elemzése,

	stílushibák javítása, a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szöveg alkotása a mindennapi élet magán- és társas műfajaiban: leírás, jellemzés, elbeszélés, önarckép, levél. Szövegalkotások javítása.
Fogalmak	Önellenőrzés, nyelvtani szabály, stílus, egyéni írásmód.

Témakör	Anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Az eddig tanult nyelvtani ismeretek megszilárdítása, ismételése, a hiányok pótlása. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Hallási figyelem: nyelvtani szabályok. Vizuális észlelés: leírtak önellenőrzése. Emlékezet: tanult nyelvtani szabályok felidézése. Szerialitás. Intermodalitás.

Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
SZAVAK: Szófajok. Szóalkotás: képzéssel, jelezéssel, ragozással, azonos toldalék, más-más szótő, egy szótő, más-más toldalék. A szókincs rétegződésének fogalma, csoportosítása: - irodalmi változat, - köznyelvi változat, - népnyelvi változat (tájszók, nyelvjárások), - csoportnyelvek (szaknyelv, hobbinyelv, diáknyelv, argónyelv). Szószerkezet alkotása. Mondatalkotás - a beszélő szándéka, logikai minőség alapján. - átalakítás a szerkezet alapján - a beszélő kommunikációs szándékának megfelelően. Levél jellemző jegyei. A levél formái, helyesírási követelményei.	- Szavak csoportosítása, átalakítása. - Mozaikszavak keletkezése, értelmezése. - Szószerkezetek átalakítása a szerkezet megváltoztatásával, bővítéssel (többszörös bővítéssel is), szűkítéssel, rokon értelmű szavak alkalmazásával. - Szószerkezetek összeillesztésével mondatalkotás. - Gyakorlás, ellenőrzés, javítás. - Mondatalkotás. - Mondatok tagolása, hiányzó írásjelek pótlása. - Mondatok csoportosítása szerkezet alapján. - Vázlatkészítés. Levél, válaszlevél készítése. - Olvasottakról vázlat készítése. - Tagolatlan (elbeszélés, leírás, jellemzés jellegű) szövegek tagolása. - Szépirodalmi és ismeretterjesztő szövegekben a nyelvi forma és a

	jelentés (a szó szerinti és a metaforikus értelem) összefüggéseinek vizsgálata. • Személyes történet elmondása megadott szempontok betartásával, témaválasztás alapján (témaválasztás, címadás, anyaggyűjtés, jegyzetelés, rendezés), a címzettnek, a témának és a mondanivalónak megfelelő szövegek a mindennapi élet magán- és hivatalos műfajaiban (önéletrajz, meghatalmazás, elismervény, könyv- és műsorajánlás, irodalmi, zenei, színházi és filmélményekről, közösségi rendezvényről beszámoló, interjú készítése, beszámolás ismeretanyagokból). • Szűkítéssel, bővítéssel a hangulat, a stílus megváltoztatása, a szerkezet (a bevezetés/előzmény, a befejezés) megváltoztatása.
Fogalmak	Szófaj, átalakítás, csoportosítás, tagolás, téma, témaválasztás, beszámoló..

Témakör	Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése
Előzetes tudás	Műfaji jellemzők ismerete, tájékozódás közöttük.
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Irodalom iránti érdeklődés fenntartása. Megfelelően motivált befogadói magatartás kialakítása az irodalom és más művészeti ágak iránt. Megismert művek jellemzőinek, sajátosságainak megfigyelése, összefüggés-látás fejlesztése. Az élmények, érzések ismeretté, tudássá transzformálása. Epikai művek korábban tanult jellemzőinek felidézése. Az olvasott művek eseményeinek, történéseinek, logikai kapcsolatának, ok-okozati összefüggéseinek felismerése. Önálló feldolgozás fejlesztése. Könyvtárlátogatás az önálló ismeretszerzés folyamatában. <i>Képességfejlesztési fókuszok:</i> Emlékezet: memoriterek. Figyelem: különbözőség és hasonlóság a művekben. Gondolkodás: elemzés, összehasonlítás, analógiák felismerése.
Fejlesztési ismeretek	Fejlesztési tevékenységek
A RENESZÁNSZ IRODALMA Janus Pannonius: Pannónia dicsérete (epigrama) Balassi Bálint Ajánlott mű: Egy katonaének A BAROKK IRODALOM Feldolgozásra ajánlott művek:	• A vers szereplőinek, formájának, tagozódásának, képeinek megfigyelése. Hasonlóságok, különbözőségek felismerése. • Összecsengő sorok jelölése. • Írók, költők jellemző életrajzi adatainak megismerése.

Bujdosóénekek Mikes Kelemen: 112. levél A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA Ajánlott művek: Csokonai Vitéz Mihály: A reményhez (elégia) A XIX. SZÁZAD IRODALMA Kölcsey Ferenc: Himnusz; Huszt (epigramma) Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: – Az Alföld, (tájlíra) – Nemzeti dal (dal) – Egy gondolat bánt engemet (óda) Arany János – Családi kör (életkép) – A walesi bárdok (ballada) – Toldi (elbeszélő költemény) Ajánlott művek: Petőfi Sándor: Szeptember végén Arany János: A fülemile (elbeszélő költemény) Jókai Mór: A kőszívű ember fiai (részlet) vagy Mikszáth Kálmán: A néhai bárány; A két koldusdiák (részletek) A XX. SZÁZAD IRODALMA – KORTÁRS IRODALOM Ady Endre: – <i>Föl – földobott kő</i> József Attila: Rejtelmek Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Móricz Zsigmond Ajánlott művek: Hét krajcár (novella); Légy jó mindhalálig Örkény István Ajánlott művek: Az autóvezető Juhász Gyula Ajánlott művek: Anna örök; Milyen volt... Tóth Árpád Ajánlott művek: Esti sugárkoszorú Weöres Sándor Ajánlott művek: Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék Egy-egy választott mű	• A vers tartalma alapján a költői szándék megfogalmazása. • Szövegrészek tagozódásának (bevezetés, tárgyalás, befejezés) megfigyelése. • Cselekmény tér- és időbeli viszonyainak meghatározása. Szereplők tulajdonságainak gyűjtése, csoportosítása. • Szöveg hangulati tartalmainak véleményezése. • Dramatizálás, felolvasás. • Memoriterek megtanulása.
---	--

Csukás István, Mátyás Iván, Szabó Magda, Tamási Áron írásaiból. További ajánlott művek: Ady Endre: Őrizem a szemed József Attila: Kertész leszek Radnóti Miklós: Nem tudhatom Örkény István: Egypercesek Kortárs irodalom: Két-három szépprózai és öt magyar lírai alkotás (lakóhelyi sajátosságok figyelembe vétele lehetséges). Világirodalom: Ajánlott művek: Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg (részletek) Daniel Defoe: Robinson Crusoe (részletek) Színmű Megválasztása a lakóhelyi lehetőségekhez igazítható (színházlátogatás)	
Fogalmak	Életrajzi adat, magyar irodalom, világirodalom, vers, próza, színháték, színmű.

Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén	• A tanuló képes az olvasott művek mondanivalóját megfogalmazni, képes az olvasottak időrendi, történeti átlátására, összefoglalására. • Verset és prózát (részleteket) kontaktustartás mellett értelmezve, a (helyes) ritmus, hanglejtés és hangsúlyok alkalmazásával elmond, bemutat (felolvasás). • Képes különböző műfajú szöveg élményt nyújtó olvasására. • Képes hangulati szempontú szövegelemzésre. • Képes az írást céljainak elérése érdekében használni. • A tanult nyelvtani szabályokat alkalmazza önálló írása során. • Igyekszik rendezett külalakú, olvasható írásműveket készíteni. • A tanulás céljából tud lényegyet kiemelni, vázlatot készíteni. • Rendelkezik ismeretekkel a tanult írók, költők életéről. • Olvasás útján szerzett ismereteiről írásban is <i>öt-hat mondatban</i> számot ad. • Képes beszélgetni egy-egy irodalmi alkotásról. • Az olvasottakban felismeri az ok-okozati összefüggéseket,
--	---

	logikai kapcsolatokat, cselekvések következményeit. Szöveghűen elmondja a tanult verseket, versrészleteket.
--	--